

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شرف الدين داود قيصري

سبائك قيصري

باحواشي عارف محقق آقا محمد رضا قمشه اي

التوحيد والنبوة والولاية

أساس الوجدانية

نهاية البيان في دراية الزمان

كشف الحجاب عن كلام رب الأرباب

با تعليق وتصحيح ومقدمه

سيدجلال الدين آشتياني

به اهتمام

سيد محمود يوسف ثاني

سرشناسه: یوسف ثانی، سید محمود، ۱۳۴۰-

عنوان قراردادی: رسائل قیصری | رسائل قیصری. التوحید والنبوة والولاية. فارسی. شرح
عنوان و نام پدیدآور: رسائل قیصری / شرف‌الدین داود قیصری؛ با حواشی محمدرضا قمشه‌ای؛ با تعلیق و تصحیح و مقدمه
سید جلال‌الدین آشتیانی؛ به اهتمام سید محمود یوسف ثانی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۲۹۶ ص. | شابک: 978-622-6331-50-0
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا | یادداشت: فارسی - عربی.
یادداشت: کتاب حاضر مشتمل است بر چهار رساله با عنوان‌های «التوحید والنبوة والولاية» و «أساس الوجدانية» و «نهاية
البيان في دراية الزمان» و «كشف الحجاب عن كلام رب الأرباب» اثر داود بن محمود قیصری با حواشی محمدرضا قمشه‌ای است.
یادداشت: کتابنامه به صورت زیر نویس. | یادداشت: نمایه.
موضوع: قیصری، داود بن محمود، ۷۵۱-ق. رسائل قیصری. التوحید والنبوة والولاية -- نقد و تفسیر
موضوع: توحید | Tawhid (Unity of God) | موضوع: نبوت | Prophecy | موضوع: ولایت | Sainthood
شناسه افزوده: قمشه‌ای، محمدرضابن ابوالقاسم، ۱۲۴۱ - ۱۳۰۶ ق.
شناسه افزوده: آشتیانی، جلال‌الدین، ۱۳۰۴ - ۱۳۸۴. شناسه افزوده: یوسف ثانی، سید محمود، ۱۳۴۰-
شناسه افزوده: قیصری، داود بن محمود، ۷۵۱-ق. رسائل قیصری. التوحید والنبوة والولاية. فارسی. شرح
رده‌بندی کنگره: BP ۲۱۷/۴ | رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۲ | شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۳۴۱۸۳

رسائل قیصری

شرف‌الدین داود قیصری | با حواشی عارف محقق آقامحمدرضا قمشه‌ای
با تعلیق و تصحیح و مقدمه سید جلال‌الدین آشتیانی | به اهتمام سید محمود یوسف ثانی

نمونه خوان: فهیمه نظری

صفحه آرا: زهرا صالح نژاد

خطاط و طراح جلد: حامد توسلی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه بوستان کتاب

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۳ | تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۷۰ هزار تومان

ناشر: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

نشانی: تهران، خیابان نوفل‌لوشاتو، خیابان شهید آراکلیان، پلاک ۴ | تلفن: ۶۶۴۰۵۴۴۵، نمابر: ۶۶۹۵۳۳۴۲

www.irip.ac.ir

شابک: 978-622-6331-50-0 ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۳۱-۵۰-۰

حق چاپ و نشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۹	مقدمه طبع جدید
۱۷	رسائل قيصري
۱۹	[پيشگفتار]
۱۹	فهرست رسائل قيصري
۲۱	فهرست رساله «أساس الوجدانية»
۲۱	فهرست مطالب تعليقات عارف نامدار ميرزا محمدرضا قمشه اي
۲۲	فهرست مطالب «نهاية البيان في دراية الزمان»
۲۳	[مقدمه]
۳۵	شرح رساله «التوحيد والنبوة والولاية»
۴۵	نقل و تحقيق، بحث و تفصيل
۵۱	بيان وجوه فرق بين اسماء ذات و اسماء صفات و افعال
۵۳	بحث و تحقيق
۵۶	تحقيق مشرقى
۵۹	نقل و تحقيق
۶۰	بحث و تحقيق
۶۳	تحقيق مشرقى
۶۳	تحقيق عرشى
۷۰	نقل و تحقيق
۷۲	رواية و دراية
۷۶	نقل و تأييد
۷۸	بحث و تحقيق

٨١	بيان نحوه تحقق ممكنات و كيفيت تقوم اشيا به حق، تعالى شأنه
٨٤	بيان حقيقت وجود ممكن و نحوه معيت حق با اشياء
٩١	نقل و تأييد
٩٥	نقل و تحقيق
٩٦	بحث و تحقيق
٩٨	نقل و تحقيق
٩٩	تنبيه
١٠٠	تحقيق عرشى
١٠٣	تنبيه و تحقيق
١١٣	تنبيه
١١٥	بحث و تحقيق
١١٩	تحقيق عرشى
١٢٤	نقل و تأييد
١٢٧	سرّ للخواص
١٣٢	في الخلافة
١٣٣	تحقيق و تميم
١٣٤	نقل و تأييد
١٣٦	بحث و تحقيق
١٤٣	التوحيد والنبوة والولاية
١٤٥	المقدمة
١٤٥	الفصل الأول: في موضوع هذا العلم ومبادئه ومسائله
١٤٦	الفصل الثاني: في بعض اصطلاحاتهم
١٤٩	المقصد الأول: وهو مشتمل على فصول
١٤٩	الفصل الأول: في الوجود الإلهي وأسمائه وصفاته
١٥١	الفصل الثاني: في مراتب التنزلات الوجودية والحضرات الخمس الإلهية
١٥٣	الفصل الثالث: في العالم المثالي
١٥٥	المقصد الثاني: في طريق الوصول إلى الأصول وفيه فصول
١٥٥	الفصل الأول: في النبوة
١٥٩	الفصل الثاني: في الولاية
١٦٠	الفصل الثالث: في طريق اكتساب الولاية
١٦٣	المقصد الثالث: في الجمع والتوحيد ومراتبها وفيه فصول
١٦٣	الفصل الأول: في الجمع ونتائجه
١٦٥	الفصل الثاني: في التوحيد ومراتبه
١٦٧	الفصل الثالث: في الخلافة

١٦٨	..... خاتمة: في ختم الخلافة
١٧١	..... أساس الوحدات ومبنى الفردانية
١٧٣	..... [مقدمة]
١٧٤	..... الأصل الأول: في ماهية الوحدة والكثرة
١٧٧	..... الأصل الثاني: في أقسام الوحدة
١٧٨	..... الأصل الثالث: في وحدة الحق تعالى
١٨٠	..... الأصل الرابع: في أن الوحدات الكونية كلها...
١٨٣	..... تحقيق در مباحث ولايت كليہ حواشی بر فصوص
١٨٥	..... [مقدمه]
٢٠٩	..... تقرير آخر في الخلافة
٢١٢	..... بيان فرق بين اسم ذات و صفت و فعل، حاشيه بر مقدمه قيصرى
٢٢٥	..... نهاية البيان في دراية الزمان
٢٢٧	..... [تصدير]
٢٢٩	..... الفصل الأول: في ماهية الزمان وحقيقته
٢٣٧	..... الفصل الثاني: في وجود الزمان وكونه أزلياً وأبدياً
٢٣٩	..... الفصل الثالث: في انقسامه إلى الآن والساعة واليوم وغير ذلك
٢٤١	..... الفصل الرابع: في بيان الأيام الكبار الإلهية والربانية والصغار الكونية
٢٤٤	..... بيان معنای زمان به مشرب عرفا در توضیح مطالب دراية البيان
٢٥١	..... كشف الحجاب عن كلام رب الأرباب
٢٥٣	..... مقدمه مصحح
٢٦٣	..... المقصد الأول: في المقدمات المنتجة للمطلوب، وهو خمسة فصول
٢٦٣	..... الفصل الأول: في الوجود وتنزيلاته
٢٦٦	..... الفصل الثاني: في بيان العوالم التي هي المراتب الكلية الوجودية
٢٦٧	..... الفصل الثالث: في بيان أن المعاني المعقولة الأزلية...
٢٦٨	..... الفصل الرابع: في أن الحق، تعالى، متكلم أزلاً وأبداً
٢٦٨	..... الفصل الخامس: في تعريف الكلام المطلق وبيان أنواعه وتعريف كل منها
٢٧١	..... المقصد الثاني: في بيان المقصود وبيان وجه حقيقة كل قول منها
٢٧٧	..... نمايه ها
٢٧٩	..... ١. نمايه آيات
٢٨٣	..... ٢. نمايه روايات
٢٨٥	..... ٣. نمايه اعلام، اماكن وكتاب ها
٢٨٧	..... ٤. نمايه اصطلاحات
٢٩٣	..... منابع

مقدمهٔ طبع جدید

کتابی که با عنوان رسائل قیصری به تصحیح و تعلیق و مقدمهٔ استاد مرحوم سیدجلال‌الدین آشتیانی برای نخستین بار در سال ۱۳۹۴ هجری قمری به طبع رسیده و سال‌ها بعد از سوی مؤسسهٔ پژوهشی حکمت و فلسفه ایران عیناً تجدید طبع شده است مشتمل است بر سه رسالهٔ «التوحید والنبوۃ والولایة» (همراه با حواشی آقا محمدرضا قمشه‌ای و شرح مشکلات آن به قلم استاد آشتیانی)، رسالهٔ «أساس الوجدانیة» و رسالهٔ «نهاية البيان في دراية الزمان» از شرف‌الدین محمود قیصری، عارف نامدار سدهٔ هشتم هجری. این رساله‌ها از جهت اشتغال بر برخی از مهمترین مباحث عرفان و تصوف نظری که به قلم یکی از عرفای نامدار سده‌های اخیر و شاگرد میرزا کمال‌الدین عبدالرزاق کاشانی استاد بزرگ عرفان نظری و عملی نوشته شده است واجد اهمیت بسیار است. چنان‌که برخی از استادان عرفان بعضی از رساله‌های آن را به عنوان متن درسی انتخاب کرده و به تدریس آن اشتغال ورزیده‌اند. استاد آشتیانی نیز نظر به اهمیت این رساله‌ها و نویسنده میرزا آن در صدد نشر مستقل آن‌ها در قالب یک کتاب برآمدند و خود نیز ضمن نگاشتن مقدمه‌ها و حواشی مفصل بر آن‌ها اسباب مزید استفاده از این رساله‌ها را فراهم آوردند.

اگر مهمترین مباحث عرفان نظری را دو مسئلهٔ توحید و ولایت بدانیم (مباحث مربوط به انسان کامل نیز در ضمن مسئلهٔ ولایت مورد بحث قرار می‌گیرد) که قوسین نزول صعود وجود را در برمی‌گیرد باید گفت که رسائل این مجموعه عصاره و نقاوهٔ مسائل عرفان نظری و تصوف است و از این جهت مجموعهٔ کم نظیری به شمار می‌آید. استاد آشتیانی چنان‌که خود در مقدمه فرموده‌اند بر اساس برخی نسخ خطی که در دسترس داشته‌اند اقدام به تصحیح رساله‌های این مجموعه کرده‌اند، ولی مع الاسف یادی از نسخ مورد استفادهٔ خود نفرموده و

شاید به سبب کثرت اشتغالات و فعالیت‌های علمی امکان نظارت تام و تمام بر طبع و نشر کتاب را نیافته‌اند و از این رو اشکالات و نقائصی در متن راه یافته است که اصلاح و تنقیح آن را ضروری می‌نمود.

ایشان در مقدمه کتاب مرقوم فرموده‌اند:

چند سال قبل مرحوم استاد محقق و دانشمند متبحر آقای دکتر فیاض نسخه‌ای از رساله حاضر «التوحید والنبوة والولاية» را به این حقیر عنایت فرمودند... چند نسخه دیگر از رساله حاضر تهیه و آن را تصحیح نمودم و در صدد تحریر شرحی فارسی بر آن برآمدم. (ص ۴-۵)

استاد در اینجا هر چند درباره رساله «توحید و نبوت و ولایت» می‌گویند که از چند نسخه برای تصحیح استفاده کرده‌اند - گرچه نام و نشانی از نسخه‌های مزبور به دست نمی‌دهند - ولی در مورد دو رساله دیگر این مقدار اطلاع را هم ارائه نمی‌فرمایند. بنابراین ما از نسخ مورد استفاده ایشان برای تصحیح رساله‌ها و خصوصیات و مشخصات آن‌ها بی‌خبریم. اما یک بررسی اجمالی از متن رساله‌ها و مطالعه دقیق آن‌ها نشان می‌دهد که ظاهراً یا نسخه‌های مورد استفاده استاد مرحوم مغلوب و دارای افتادگی‌هایی بوده است و یا آنکه در مقام انتقال ضبط نسخه‌ها سهو و خطایی رخ داده است و همین امر مقایسه آن‌ها را با برخی نسخ معتبر خطی ناگزیر و افزودن افتادگی‌ها و اصلاح اغلاط را ضروری می‌کند. از باب نمونه ذیلاً به برخی از این موارد اشاره می‌شود:

در آغاز فصل اول از مقصد اول رساله نخست چنین آمده است:

«اعلم أن كل واحد من أهل العالم لا يشك في كونه موجوداً ووجوده لذاته وإلا لدار أو تسلسل. [وكل وجود لذاته واجب]» (ص ۱۰)

پیدا است که این عبارت نادرست است و از متن چیزی افتاده است. با مراجعه به نسخه خطی متوجه می‌شویم که عبارت چنین بوده است:

«اعلم أن كل واحد من أهل العالم لا يشك في كونه موجوداً ووجوده من غيره وإلا كان واجباً لذاته ولا بد أن ينتهي إلى موجود يجب وجوده لذاته وإلا لدار أو تسلسل»

یا اینکه در اوایل رساله «أساس الوجدانية» بیش از یک صفحه از متن افتاده است که

برای پیشگیری از تطویل کلام از ضبط آن خودداری می‌کنیم و تنها اشاره می‌کنیم که قسمت اعظم این افتادگی مربوط است به درخواست‌کنندهٔ کتابت رساله و نیز شخصی که رساله به او اهدا شده و البته از این جهت واجد اهمیت است.

همچنین در رسالهٔ «نهایة البیان فی درایة الزمان» در جایی چنین آمده است:

«احتجّ الأولون بأنّه لو كان ممكناً لكان قابلاً للعدم بعد وجوده وقابلاً للوجود بعد عدمه وهذه القبلیة والبعديّة لا يجتمعان في الوجود».

درحالی‌که عبارت صحیح چنین است:

«احتجّ الأولون بأنّه لو كان ممكناً لكان قابلاً للعدم بعد وجوده وقابلاً للوجود بعد عدمه وهذه البعدیة لا يمكن تصورها إلا بالقبلیة؛ فيكون له قبلیة فيها يسبق عدمه وجوده أو وجوده عدمه، وهذه القبلیة والبعديّة لا يجتمعان في الوجود».

موارد دیگری نیز در رساله‌ها از جهت ضبط نادرست کلمات و یا افتادگی‌ها وجود دارد که در اینجا از ذکر همهٔ آن‌ها خودداری می‌کنیم ولی بخشی از آن‌ها را در قالب جدولی در پایان همین مقدمه جهت اطلاع خوانندگان می‌آوریم، و آن دسته از خوانندگان را که مایل به اطلاع از تفصیل تفاوت این دو چاپ هستند به مقایسهٔ آن‌ها با یکدیگر ارجاع می‌دهیم. این نمونه‌ها تنها از آن جهت ذکر شد که وجه ویرایش دوبارهٔ رساله‌ها بر خوانندگان گرامی روشن شود و معلوم باشد که این طبع از رسائل قیصری تنها ارائهٔ حروف چینی جدیدی از آن نیست و کوشیده شده است که به قدر مقدور متنی نسبتاً منقح از رساله‌ها و نیز شروح و حواشی آن‌ها که به قلم آقا محمدرضا قمشه‌ای و استاد آشتیانی است، به دست داده شود. به علاوه رسم الخط کتاب نیز مطابق شیوه‌های مرسوم رسم الخط عربی در قسمت‌های عربی و نیز رسم الخط متداول فارسی در قسمت‌های فارسی اصلاح شده است. همچنین در پاراگراف بندی متن رساله‌ها تصرفات اندکی صورت گرفته است که در مقایسهٔ این طبع با طبع‌های قبلی آن معلوم خواهد شد.

همچنین کوشیده شده است مآخذ برخی اقوال و منقولات که در طبع‌های پیشین استخراج نشده بود مشخص شود، که در مواضع خود در پانویشت به آن‌ها اشاره شده است. این پانویشت‌ها با نشانهٔ (ی) مشخص شده است. بدیهی است که پانویشت‌های فاقد این نشانه از استاد مرحوم است.

مشخصات نسخ خطی مورد استفاده نگارنده جهت اصلاح و ویرایش متن رساله‌ها به شرح ذیل است:

- در خصوص رساله «التوحید والنبوة والولاية» به دو نسخه از کتابخانه مجلس شورای اسلامی با مشخصات ذیل مراجعه شده است:

۱. مجموعه شماره ۱۹۳۶ به خط محمد مؤمن کاشانی، فاقد تاریخ کتابت؛ رساله مورد نظر در صفحات ۱۳ تا ۲۴ این مجموعه آمده است.

۲. مجموعه شماره ۳۹۲۵ فاقد تاریخ کتابت و نام ناسخ؛ رساله مورد نظر در صفحات ۲۰ تا ۲۱۱ این مجموعه آمده است. این نسخه چند صفحه در میانه رساله افتادگی دارد.

- در مورد رساله «أساس الوجدانية» از نسخه‌های ذیل استفاده شده است:

۳. مجموعه شماره ۵۰۹۸ کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، فاقد تاریخ استنساخ و نام ناسخ؛ رساله «أساس» در صفحات ۹۹ تا ۱۱۳ این مجموعه آمده است.

۴. میکروفیلم شماره ۷۳۸۲ کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، فاقد تاریخ کتابت و نام ناسخ. این نسخه صفحه شمار ندارد و با شمارش صفحات رساله «أساس» در صفحات ۸۶ تا ۱۱۸ آن قرار می‌گیرد.

- در خصوص رساله «نهاية البيان في دراية الزمان» به نسخه ذیل مراجعه شده است:

مجموعه شماره ۲۲۶۱۱ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، مورخ ۱۰۸۱، فاقد نام ناسخ. استنساخ شده از نسخه به خط مؤلف مورخ سال ۷۳۵؛ رساله «نهاية» در صفحات ۳۴۱ تا ۳۵۹ این مجموعه آمده است.

یادآوری این نکته ضروری است که این طبع از رسائل قیصری به هیچ عنوان به معنای ارائه تصحیح جدیدی از این رساله‌ها نیست و مراجعه به نسخ خطی صرفاً جهت تصحیح برخی اغلاط و اصلاح و تکمیل برخی عبارات صورت گرفته است.

در قسمت حواشی آقا محمد رضا قمشه‌ای نیز نگارنده در مواضعی که خلل یا اشکالی در عبارت به نظر می‌رسید کوشید با مراجعه به کتاب مجموعه آثار حکیم صهباکه مشخصات آن در بخش کتاب‌شناسی پایان کتاب آمده است و مشتمل بر همین حواشی نیز می‌باشد، حتی المقدور آن‌ها را اصلاح کند و به صواب بازآورد.

به این مجموعه رساله‌ای دیگر از قیصری با عنوان «كشف الحجاب عن كلام رب الأرباب» از سوی نگارنده این سطور افزوده شده است که معرفی نسخ مورد استفاده در تصحیح آن و مطالبی درباره مضمون آن در آغاز رساله در بخش پایانی همین کتاب آمده است.

ذیلاً جدولی از برخی اغلاط راه‌یافته به طبع اول (چه در رسالهٔ مصحح مرحوم استاد آشتیانی و چه در رسالهٔ افزوده شده) که در ویرایش جدید بر اساس مراجعه به نسخ خطی به صواب باز آورده شده‌اند به ملاحظهٔ خوانندگان عزیز می‌رسد.

شمارهٔ صفحه	تصحیح ویراستار مطابق نسخهٔ خطی	کلمه در نسخهٔ چاپی	شمارهٔ صفحه	تصحیح ویراستار مطابق نسخهٔ خطی	کلمه در نسخهٔ چاپی
۲۳۲	والتجدد وجود، واتصال	انعدام	۲۲۷	المنزه	....
۲۳۲	علیهما	علیها	۲۲۷	لا یلیق	الیلیق
۲۳۳	نفس	نفسی	۲۲۷	الأکوان	الدکوان
۲۳۴	لا یفارق	یقارن	۲۲۷	السنین	السنسن
۲۳۴	متقدمة	مقدمة	۲۲۷	بتحصیل	بتحصل
۲۳۵	فضلاً عن	فضلاً	۲۲۸	أعرض	دعز
۲۳۵	لتقدمها	لتعلقها	۲۲۸	بتبیانها	ببینانها
۲۳۵	بوجودها	بوجود	۲۲۸	إجابة	جواباً
۲۳۵	معها في الوجود	مع الوجود	۲۲۸	یشترک	یترک
۲۳۵	لکون	یکون	۲۲۸	ظلال جلاله	ظلاله
۲۳۶	غیر	عین	۲۳۰	متبائنتمین	متقابلتمین
۲۳۶	والوجود من	من	۲۳۰	متابعوه	من تابعه
۲۳۶	تحققه	الحقیقة	۲۳۰	المفاوئة	المقارنة
۲۳۶	فمن أراد الحقیقة فلیطلب هناك	فلتطلب هناك	۲۳۰	مقداراً لقاَز	مقدار القار
۲۳۷	بل هو عینه	عینه	۲۳۰	منه المحال	المحال
۲۳۷	یتحقق	تحقق	۲۳۱	قاراً یقع	فارتفع
۲۳۷	عین الوجود باعتبار رجوعه إلیه في الوجود الخارجي	الوجود الخارجي	۲۳۱	امتناع التالي	الثاني
۲۳۸	الأقوال	الأحوال	۲۳۲	للتغییر	التغییر
۲۳۸	دون	ما دون	۲۳۲	الزمان وماهیته	الزمان
۲۳۸	اليومية	القیومية	۲۳۲	التجددات	المتجددات
			۲۳۲	صرحوا	خرجوا
			۲۳۲	نقل	فعله

شماره صفحه	كلمه در نسخه چاپی	تصحیح ویراستار مطابق نسخه خطی
٢٤٢	علة	عادة
٢٤٢	يتحمل	يحتمل
٢٤٢	جميعه	أسبوعه
٢٤٢	شهره	وشهره
٢٤٢	إليه	إليها
٢٤٢	هذه	مدّة
٢٤٢	ذكر	ذكره
٢٤٢	الزحل	فلک زحل
٢٤٢	طرفة	كطرفة
٢٤٢	الله	لله
٢٤٢	الذي	هو الذي
٢٤٢	هذه	هذا
٢٤٣	ألف	آلاف
٢٤٣	وظهوره	فظهوره
٢٤٣	ألف	آلاف
٢٤٣	نسل	النسل
٢٤٣	وارث علوم الولاية	خاتم الولاية
٢٤٣	كتابه المستمى بالفصوص	كتاب الفصوص
٢٤٣	الرجل	الرجال
٢٤٣	يتعين	يتعلق
٢٤٣	الإنسان	الإنساني
٢٤٣	وقال	وقد قال
٢٤٣	شاهدتُ	إتني شاهدتُ
٢٤٣	يطوفون	يطوفون بها
٢٤٣	الواحد	الواحد عتي

شماره صفحه	كلمه در نسخه چاپی	تصحیح ویراستار مطابق نسخه خطی
٢٣٨	بقدر	يتقدّر
٢٣٨	ومن	وهكذا من
٢٣٩	المتناهية	المتنابعة
٢٣٩	بالفرض والخارج	بالفرضي والخارجي
٢٣٩	الوجود	الموجود
٢٣٩	المقدّر	المقدار
٢٣٩	اعتبار	باعتبار
٢٤٠	هو	هذا
٢٤٠	يعينه ويجعله	تعيّنه وتجعله
٢٤٠	يتع	سبقع
٢٤٠	ليس	ليس له
٢٤٠	الحوادث	الحادث
٢٤٠	اعتبرت	اعتبر
٢٤٠	السرمدى	السرمد
٢٤٠	الثابت الواقعي	الثابت مثله، الواقعين في
٢٤٠	في الاصطلاح	في الاصطلاح، والله أعلم
٢٤١	الأزليّة	الإلهيّة
٢٤١	إلاسر الله	إلاالله
٢٤١	بگه	بگه
٢٤٣	وهو اليوم	وهو اليوم الإلهي أي اليوم
٢٤١	باسم	بالاسم
٢٤١	في يوم القيامة	في القيامة
٢٤١	الوارث للولاية	خاتم الولاية
٢٤٢	سنة ما تعدون	سنة قال، تعالى: «وإنّ يوماً عند ربك كألف سنة مما تعدون»

شمارهٔ صفحه	تصحیح ویراستار مطابق نسخهٔ خطی	کلمه در نسخهٔ چاپی	شمارهٔ صفحه	تصحیح ویراستار مطابق نسخهٔ خطی	کلمه در نسخهٔ چاپی
۲۶۹	أصل ثابت	ثابت	۲۴۳	سنینا	سبقتنا
۲۶۹	عقل	علم	۲۴۳	قاله	قال
۲۶۹	إنما أمره إذا أراد شيئاً أن يقول له كن فيكون، أي شأنه، تعالى، أنه إذا أراد	أراد	۲۴۳	فعلى	معنى
۲۶۹	المبين عما	عما	۲۴۴	مدة بنائه	بناؤه
۲۶۹	أقصر	قصر	۲۶۳	لأنها قد يطلق ويراد بها الوجدان وقد يطلق	لأنها قد يطلق
۲۷۱	صور	صورة	۲۶۵	«الرزاق» وغيرها	«الرزاق»
۲۷۲	الكونية	العلمية	۲۶۶	ليكون مسوبها	لتكون مسوبها
۲۷۲	التي للأشياء الموجودة في الخارج إذا تنزلت من الحضرة الإلهية العلمية التي لها	ألتى لها	۲۶۶	الكروبيين	الكروبيين
۲۷۳	أغيار	اعتبار	۲۶۷	تم	تم
			۲۶۷	اسماء	اسماً
			۲۶۸	بالصور	بالصورة
			۲۶۸	متعالية	متعال

در پایان این مقدمه لازم می‌دانم از استاد و همکار گرامی جناب آقای دکتر شهرام پازوکی که پیشنهاد ارائه ویرایشی جدید از این کتاب به وسیلهٔ اینجانب را ارائه فرمودند و از سرکار خانم فهیمه نظری که در جمیع مراحل آماده‌سازی این ویرایش کمک‌کار نگارنده بوده‌اند و همچنین از اولیای محترم مؤسسهٔ پژوهشی حکمت و فلسفهٔ ایران که با اعتماد خود انجام این کار را بر عهدهٔ من گذاشتند، سپاسگزاری کنم.

سید محمود یوسف ثانی

مؤسسهٔ پژوهشی حکمت و فلسفهٔ ایران